

Ο Παλμός των Μηλιω

Ε.Η.Μ.
Μέγαρο Παρασκευοπούλου 4
454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΗΛΙΩΤΑΔΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΘ', ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 216, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2002

Ταχ. Δ/ση: 455 00 Μηλιωτάδες Ιωαννίνων, Τηλ. & FAX: 0656 0 31119

Ευχαριστήριο προς τον κ. Χρήστο Δ. Θεοδώρου

Αγαπητέ συγχωριανέ μας κ. Χρήστο Θεοδώρου, Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Βοτανσαίων Δεματίου «Η ΠΡΟΟΔΟΣ», για ακόμα μια φορά αισθάνεται την ανάγκη αλλά ταυτόχρονα και την υποχρέωση να σας εκφράσει ένα μεγάλο ευχαριστώ για την συνεχή βοήθεια που προσφέρετε στον τόπο σας.

Είναι σε όλους μας γνωστό ότι οι οικονομικοί πόροι του Συλλόγου είναι μικροί και συγκεκριμένοι. Η χρηματική ενίσχυση του ποσού των τριών χιλιάδων δολαρίων (3.000 \$), που δωρίσατε στο Σύλλογο, μας δίνει την δυνατότητα να υλοποιήσουμε μια σειρά οραμάτων και σκέψεων τόσο του Διοικητικού Συμβουλίου όσο και των κατοίκων του χωριού.

Είναι πραγματικά αξιοθαύμαστο και αξιέπαινο το ενδιαφέρον του συγχωριανού μας κ. Χρήστου Θεοδώρου για την πατρίδα του, παράδειγμα προς μίμηση για όλους η ακούραστη αγάπη για το χωριό του και ιδιαίτερα για τον οικισμό στον οποίο γεννήθηκε και μεγάλωσε.

Τελειώνοντας θέλουμε να σας ευχαριστήσουμε και πάλι, να σας ευχηθούμε με την ευκαιρία αυτή Χρόνια Πολλά για το νέο έτος, κάθε προσωπική και οικογενειακή ευτυχία και πάνω από όλα υγεία.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο του Εκπολιτιστικού Συλλόγου «Η ΠΡΟΟΔΟΣ»

Η Πρόεδρος Ο Γεν. Γραμματέας
Αριστούλα Αθ. Μπαζούκα Δημήτριος Χ. Παπατόλης

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Δημοσιεύουμε επιγραμματικά τις κυριότερες από τις αποφάσεις του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου, το μήνα που πέρασε:

- 1) Έκανε δεκτή την παραίτηση από τη θέση του Δημοτικού Συμβούλου του διακόνου Ιωάννη Κίτσιου. Έτσι τη θέση του στο Δημοτικό Συμβούλιο παίρνει η Αθηνά Πέτσιου, η οποία είναι πλέον και Πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου Γρεβενιτίου.
- 2) Δεν έκανε δεκτή την ένσταση του δασολόγου κ. Τσακτσίρα σχετικά με την ανάθεση των διαχειριστικών μελετών των δημοτικών δασών Μακρινού και Γρεβενιτίου. Μειοψήφησε η Φρ. Μότση.
- 3) Εκφράζει διαμαρτυρία προς τον Τουριστικό Οδηγό που εκδίδει η εταιρεία ART WINDS και προς το Δήμο Μετσόβου, επειδή δημοσιεύτηκε κείμενο για την Ι. Μονή Βουτσάς, την οποία εμφανίζει στην περιοχή του Δήμου Μετσόβου και όχι του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου. Μειοψήφησαν: Γ. Κυρίτσης, Ι. Μητσόπουλος, Χρ. Ζώμπρας, Ι. Ρούσκας, Ελ. Γιώτης, οι οποίοι δεν συμφώνησαν με τη διαμαρτυρία προς το Δήμο Μετσόβου.
- 4) Προγραμμάτισε την πρόσληψη εποχιακού και μόνιμου προσωπικού για τα έτη 2002, 2003 και 2004.
- 5) Ψήφισε το Πρόγραμμα έργων έτους 2002. Μειοψήφησαν: Φρ. Μότση, Αθ. Πέτσιου, Β. Σπύρου, Ηλ. Κίτσιος. Επιφυλάξεις εξέφρασε ο Κ. Δαλαγγέλης.
- 6) Εξέφρασε τις απόψεις του για τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του έργου: Βελτίωση - ασφαλίστρωση 45^{ης} επαρχιακής οδού - Τμήμα Λεπτοκαρυά - Δόλιανη.

Μέρος της γυρίστηκε στο Καβαλλάρι Η ταινία «Ήπειρος»

Η ταινία «Ήπειρος» του Στράτου Στασινού παρουσιάστηκε στην αίθουσα της ΕΗΜ στα Γιάννινα. Η ταινία απέσπασε βραβείο ντοκιμαντέρ στο φεστιβάλ Θεσσαλονίκης του 1998.

Μέρος της αξιόλογης αυτής ταινίας - ντοκιμαντέρ γυρίστηκε στο Καβαλλάρι.

Να πώς περιγράφει ο Αρτινός σκηνοθέτης Στράτος Στασινός τα γυρίσματα στο Καβαλλάρι σε συνέντευξη που παραχώρησε στην εφημερίδα «Ηπειρωτικός Αγών» και στο δημοσιογράφο Θεόφιλο Γαλάνη:

«Ερώτηση: Από ποια οπτική γωνία βλέπετε τώρα την Ήπειρο; Έχει αλλάξει ο τρόπος με τον οποίο την προσεγγίζετε σήμερα σε σύγκριση με παλαιότερα;

Απάντηση: Όσο την περπατάς, τόσο αλλάζει η οπτική σου γωνία, ανάλογα με ποια μάτια την βλέπεις. Μέσα από τη διαδικασία των γυρισμάτων, σαφώς και άλλαξε η ματιά μου. Η εκτίμηση για συγκεκριμένους τόπους, όπως το Καβαλλάρι στο Ζαγόρι, πίσω από το Μιτσικέλι. Πήγαμε να δούμε στάνες, που ήταν όντως ωραίες, παλιές και περιέργες, με λαογραφικό ενδιαφέρον, μόνο που δεν με ενδιέφεραν, γιατί δεν

έκανα τέτοιου είδους ταινία. Εκείνη την ώρα έρχεται ένας γέροντας, με δυο μουλάρια και φορτωμένα τυριά. Το πρόσωπό του ήταν σκαμμένο. Ήταν καταπληκτικό! Την άλλη μέρα κάναμε γυρίσματα στα Καβαλλάρι, ένα μέρος συγκλονιστικό. Εκεί είναι συμπυκνωμένη η Ήπειρος. Το βουνό απέναντι χιονισμένο, ένα δέντρο, η στάνη με 200 γιδοπρόβατα, ένα γέρικο ζευγάρι, ένας μικρός κάμπος...»

ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Με πρόσφατη απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού, ύστερα από εισήγηση της 6^{ης} Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων, χαρακτηρίστηκαν διατηρητέα ανάμεσα σε άλλα μνημεία της Ηπείρου και τα παρακάτω μνημεία της περιοχής μας:

1. Πέτρινο γεφύρι στη θέση «Αμπέλια» Ανθρακίτη Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου.
2. Πέτρινο γεφύρι στη θέση «Βουδάσα» Ανθρακίτη Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου.
3. Δύο πέτρινα γεφύρια στη θέση «Δερβένι» στην Κρυόβρυση του Δήμου Περάματος και του παλαιού λιθόστρωτου δρόμου από Μάζια προς Δρίσκο - Γεφυράκια (Δερβένι) - Μπαλντούμα (Αραχθός ποταμός).
4. Πρώην Δημοτικό Σχολείο στον συνοικισμό «Μπάρα» του Δ.Δ. Μικρού Περιστερίου Δήμου Εγνατίας.
5. Πέτρινο γεφύρι στη θέση «Μουσοβά» του Δ.Δ. Διποτάμου του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου.

ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ο Εξωραϊστικός - Εκπολιτιστικός Σύλλογος Δεματίου «Ο Άγιος Νικόλαος» διοργανώνει αποκριάτικο γλέντι το Σάββατο 9 Μαρτίου στο Πνευματικό Κέντρο Δεματίου.

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Μηλιωτών διοργανώνει αποκριάτικες εκδηλώσεις την Κυριακή 17 Μαρτίου στο Γυμνάσιο Μηλιωτών.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

1. ΠΕΤΡΑ: Στις 6 Φεβρουαρίου έφυγε από τη ζωή η Γιαννούλα Σπ. Κασιμόπουλου, το γένος Κων/νου Κούλα, σε ηλικία 79 ετών.
2. ΣΙΤΣΑΙΝΑ: Στις 16 Φεβρουαρίου έφυγε από τη ζωή ο Γεώργιος Γκόντρας σε ηλικία 49 ετών. Θερμά συλλυπητήρια!

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

ΗΠΑ: Στις 17 Φεβρουαρίου τελέστηκε ετήσιο μνημόσυνο στη μνήμη του Νικόλαου Χαλαλάμπου. Αιωνία η μνήμη του!

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΕΛΕΣΗΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΩΝ

1. Το Σάββατο 9 Μαρτίου θα τελεστεί στους Μηλιωτάδες μνημόσυνο για την ανακομιδή των οστών του Γεωργίου Κ. Αγγέλη.
2. Την Κυριακή 17 Μαρτίου θα τελεστεί στο Δεμάτι ετήσιο μνημόσυνο στη μνήμη του Δημητρίου Θ. Θεοδώρου.

ΔΩΡΕΕΣ ΣΕ ΜΝΗΜΗ

Η Γλυκερία Κ. Κλαρούδα προσέφερε στον Πολιτιστικό Σύλλογο Μηλιωτών 5.000 δρχ. στη μνήμη του συζύγου της Κων/νου Κλαρούδα.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Απευθύνουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια στον ανιψιό και ξάδερφο Νικόλαο Χρ. Παπαχρήστο για τις αρραβώνες του με την Ναταλία Τσεβελίδου και ευχόμαστε καλά στέφανα! Οικογένειες Αριστοτέλη Οικονόμου Γεωργίου Μανωλίτη

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ

Το κοινωνικό Ίδρυμα «Δρος ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ ΜΠΑΣΜΠΑ Ιατρού Μικροβιολόγου - Υγιεινολόγου και ΕΛΕΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ γένος ΜΠΑΣΜΠΑ» προκηρύσσει τις εξής υποτροφίες για το ακαδημαϊκό έτος 2002 - 2003:

Δύο υποτροφίες για μετεκπαίδευση ιατρών μικροβιολόγων σε ΗΠΑ και Ευρώπη, μία υποτροφία για έναν μαθητή της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής Θεσ/νίκης και μία υποτροφία για τη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων.

Ο Τηλέμαχος Μπάσμπας κατάγονταν από το χωριό Δόλιανη.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στη Διεύθυνση της εφημερίδας ή στο Δήμο Ανατολικού Ζαγορίου.

ΚΟΠΗ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ

Η εφημερίδα **ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ** έκοψε την πίτα στις 27 Ιανουαρίου στα Γιάννινα.

Η **Αδελφότητα Γρεβενιτίου** έκοψε την πίτα στις 3 Φεβρουαρίου στην Αθήνα και πραγματοποίησε την ετήσια γενική συνέλευση.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Δεματίου «Η ΠΡΟΟΔΟΣ» θέλει να συγχαρεί τον συγχωριανό μας κ. Κων/νο Β. Κούλα για την μετάθεσή του στο Υποκατάστημα της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος στην Άρτα. Του ευχόμαστε καλή επιτυχία στα καινούρια του καθήκοντα.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ

Κων/νος Χ. Δαλαγγέλης: 1.500 δρχ.
Βασίλειος Θάνος: 20 ευρώ
Γλυκερία Κ. Κλαρούδα: 5.000 δρχ.
Βασίλειος Παπαευθυμίου: 9.000 δρχ.
Λεωνίδας Παπαευθυμίου: 3.000 δρχ.
Σοφία Παπαευθυμίου: 3.000 δρχ.
Ιερέας Πέτρος Παπαχρήστος: 5 ευρώ
Κων/νος Κιτσάκης: 2.000 δρχ.
Νικόλαος Κιτσάκης: 500 δρχ.
Τριαντάφυλλος Κίτσιος: 20 ευρώ
Χρήστος Παπαχρήστος: 9 ευρώ
Γεώργιος Τσιούρης: 5 ευρώ
Νικόλαος Γ. Αγγέλης: 5 ευρώ
Ιωάννης Β. Κίτσιος: 1.500 δρχ.
Δημήτριος Γκόδρας: 1.500 δρχ.
Ελευθερία Βαλαούρα: 5 ευρώ
Νικόλαος Βασιλείου: 5.000 δρχ.
Ηλίας Ντάφης: 4,40 ευρώ
Ελένη Μάνθου: 4,40 ευρώ
Ελευθέριος Ντάφης: 7,50 ευρώ
Γιαννούλα Δεβελέγκα: 4,50 ευρώ

Ευθύμιος Ηλ. Κίτσιος: 1,50 ευρώ
Κων/νος Αν. Νικολός: 4,50 ευρώ

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ
Κων/νος Χ. Δαλαγγέλης: 3.500 δρχ.

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

Πωλείται οικόπεδο 3,500 στρεμμάτων εντός οικισμού Μηλιωτών. Πληροφορίες στη δ/ση της εφημερίδας.

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

Πωλείται οικόπεδο 1 στρ., μαζί με σπίτι, στον οικισμό Μηλιωτών, καθώς επίσης και οικόπεδο 4 στρ. εντός οικισμού. Πληροφορίες στο τηλέφωνο 0651-32996.

ΕΚΦΡΑΣΗ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΩΝ

Αισθάνομαι την υποχρέωση και την ανάγκη να εκφράσω και δημόσια τις άπειρες και θερμές ευχαριστίες μου, αλλά και την ευγνωμοσύνη μου, στο Δήμαρχο και στο Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου, που, με περίσσεια προθυμία και μπόλικο ενδιαφέρον, μου χορήγησαν δύο (2) Φιάλες (Μονάδες) Αίματος, κατά την πρόσφατη ολιγοήμερη νοσηλεία μου στο Περιφερειακό Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων (Δουρούτης), από την Τράπεζα Αίματος, που έχουν δημιουργήσει στο Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων «Γ. Χατζηκώστα», για τις ανάγκες των δημοτών.

Επίσης, να συγχαρώ και να ευχαριστήσω όλους εκείνους που είχαν την ιδέα της δημιουργίας της Τράπεζας Αίματος, όλους τους Εθελοντές Αιμοδότες, καθώς και τον Υπεύθυνο της εν λόγω Τράπεζας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤ. ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ
Ταγματάρχης ε. α.

Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ

Τελείωσαν οι εργασίες επισκευής και επέκτασης του Δημαρχείου του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου στους Μηλιωτάδες.

Έτσι οι υπηρεσίες στεγάζονται κανονικά στο κτίριο, το οποίο είναι πλέον ευρύχωρο και μπορεί να εξυπηρετήσει κάθε δραστηριότητα, που έχει σχέση με τη λειτουργία του Δήμου.

Στις 15 Μαρτίου

Ο ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ

Την Παρασκευή 15 Μαρτίου 2002 θα γίνει στο κέντρο «Λιθαρίσια» στα Γιάννινα ο αποκριάτικος χορός, που συνδιοργανώνουν οι Σύλλογοι: Μηλιωτών, Δεματίου «Ο Άγιος Νικόλαος» και Δεματίου «Η Πρόοδος».

Μια ιστορία απ' το χωριό

Ένα πένθος - Μια χαρά

Γράφει ο Κ.Χ. Δαλαγγέλης από την Πέτρα

Ιούλιος μήνας, στα μισά της δεκαετίας 1950. Η ζέστη αφόρητη, ο βασιλιάς της ζέστης τζιτζίκας στο αποκορύφωμα των συναυλιών του, πάνω στα δροσερά πλατάνια της πλατείας και την γιγάντια υπεραιωνώβια τρίκλωνη πουρνάρα του Άι Νικόλα.

Οι χωριανοί μικροί και μεγάλοι σ' αλώνια, και είναι πάρα πολλά και μέσα στο χωριό και γύρω γύρω σε κάθε μαχαλά: στην Παϊπούλη, στο Ρόγκι, στην Μαλτάς, στα Λιθάρια μέχρι τη Φατισόρη και βάλε. Ο παπα-Βαγγέλης (Νεαρός τότε λευίτης κοντά στα τριάντα) τριγυρνά από αλώνι σε αλώνι, ευλογεί τη σοδειά και εύχεται πλούσια τα ελέη του Θεού, και του χρόνου να είναι περισσότερη και καλύτερη.

Τα πιο πολλά παιδιά παίζουν μπάλα κάτω από τα πλατάνια, ξυπόλυτα με ένα λαστιχένιο τόπι, από τα δέματα της «ούντρας». Ο μπαρμπα-Γιάννης Νάκος μάζεψε καμιά δεκαριά γυναίκες κάτω από τη μεγάλη καριά των «Παπαϊανώνων» και ανακοινώνει την «ημερήσια διαταγή» για το πότισμα της επόμενης ημέρας. Είναι ο αρσδιάρης του χωριού και κάθε παραβίαση των διαταγών του συνεπάγεται στέρηση δικαιώματος έξτρα ποτίσματος στα πράσα και τις ντομάτες «ανάμεσα» από την αράδα.

Και ξαφνικά τις δυνατές φωνές των παιδιών και το κουβεντολόι των γυναικών σκεπάζει ο ήχος της καμπάνας που χτυπάει συμεργιά (πένθημα) τρία-τρία και αργά χτυπήματα. Ποιος πέθανε; Ποιος χάθηκε; (Αλήθεια ποτέ δεν κατάλαβα γιατί ποιος και όχι ποια;) Όλοι τρέξαν κατά τα σκαλοπάτια του μαγαζιού και ρωτάνε τον μπακάλη τον «Πέτρο» είναι και ψάλης και επίτροπος στην εκκλησία έχει και το μοναδικό τηλέφωνο, κάτι θα έχει μάθει. Και η απάντηση: πέθανε η γριά η Τριάδω, ήταν άρρωστη και μεγάλη, «Θεός σχωρέστην».

Τα παιδιά προτού καλά-καλά ο παπάς κατέβει την μεγάλη ξύλινη σκάλα του καμπαναριού μαζεύτηκαν γύρω του σαν τα κλωσσόπουλα κάτω από τα ράσα του και ρωτούσαν «πότε θα γίνει η κηδεία; πόσοι και ποιοι θα ντυθούν για τα εξαπτέρυγα; και τον σταυρό και όλα τα άλλα;» Ο νεαρός λευίτης καθ' όλα αγαπητός και σεβάσιμος κατάλαβε την επιμονή και την αγωνία των παιδιών και μη θέλοντας να πικράνει κανένα απάντησε διδακτικά: «Παιδιά, να κανονίσετε μόνοι σας, αλλά πρώτα να ρωτήσετε τους γονείς σας μην έχετε δουλειά στα χωράφια και τα αλώνια και μην ξεχνάτε είναι και 3 ώρες δρόμος πάει - έλα ως τα Λιθάρια στο σπίτι της μακαρίτισσας»

Δεν χρειάστηκε και πολύ για να συνεννοηθούμε. Πέντε έξι δευτερόλεπτα και καναδυό ματιές ο ένας στον άλλο και εντάξει. Ο μεγαλύτερος ο Κώστας της Σταυρούλας λέει: Δεν θα πάρουμε κανέναν από τους Γιαννιώτες στην κηδεία, αυτά είναι τυχερά δικά μας, άλλωστε εμάς φωνάζει πάντα ο παπα-Βαγγέλης να καθαρίζουμε την εκκλησία, τα καντήλια, τα μανουάλια κλπ. Γρήγορα και χωρίς καθυστέρηση τα παιδιά του χωριού επέβαλλαν την άποψή τους, άλλωστε λίγα ήταν τα «Γιαννιώτικα». Αποφασίστηκε λοιπόν να κανονίσει ο αρχηγός της παρέας ο Κώστας για όλα, εξαπτέρυγα, καμπάνα, θυμιάτο, λάδι κλπ. Την επόμενη το πρωί στην εκκλησία τα παιδιά και ο παπάς ρωτάει: Παιδιά τα κανονίσατε; Είστε έτοιμοι; Βγάζει μέσα από το παγκάρι μια προσφορά και την μοιράζει σε όλα τα παιδιά. (Άραγε πόσο νόστιμες και χορταστικές ήταν οι

λειτουργίες που ο παπα-Βαγγέλης πάντα είχε στην μεγάλη σεντούκα στο ιερό της εκκλησίας! Ήταν άραγε η πείνα η δικιά μας; ή το καθαίο αλεύρι; η αγάπη του παπά; και η ευλογία της εκκλησίας; ίσως η παιδική μας αγνότητα). Ναι, παπούλη, είμαστε έτοιμοι. Στα Λιθάρια θα πάνε: ο Κώστας, ο Θεωδωράκης, ο Γιαννάκης και ο Γιώργος. Την καμπάνα θα χτυπάνε ο Ντίνος, ο Γιώργος και ο άλλος ο Γιώργος και στο νεκροταφείο ο Νικολάκης και ο Τάσιος.

Ξεκινήσαμε λοιπόν όλοι μαζί με τον παπά και τον μπαρμπα-Αντρέα τον καντηλανάφη με τα άμφια παραμάσχαλα και τα εξαπτέρυγα επ' ώμου και φτάσαμε στο σπίτι της μακαρίτισσας. Πάρα πολύς κόσμος μαζεμένος, χωριανοί, αλλά και από τα γύρω χωριά. Αφού ο παπάς διάβασε το τρισάγιο καθίσαμε έξω στην αυλή και κάτω από τον παχύ ίσκιο της μεγάλης κληματαριάς να ξεκουραστούμε. Στην παρέα μας προστεθήκανε και άλλα παιδιά από τον μαχαλά, ευκαιρία να κουβεντιάσουμε για τις καλοκαιρινές διακοπές. Μαζί μας κάθισε και ο φίλος μου ο Νίκος, είναι εγγονός της μακαρίτισσας. Είναι φανερά στεναχωρημένος, γιατί έχασε την γιαγιά του, τον αγαπούσε πάρα πολύ, μας είπε. Ακόμη μας

είπε ότι δεν θα φύγουμε αμέσως γιατί θα φάμε πρώτα. Η γιαγιά μου, λέει, προτού πεθάνει άφησε εντολή να γίνει μεγάλο τραπέζι με ψητό και κουλούρα και άφησε και λεφτά για όλα τα έξοδα της κηδείας της!

Έτσι κι έγινε, όπως θέλει το έθιμο και η επιθυμία της μακαρίτισσας, στρώθηκε μεγάλο τραπέζι και η ευχή: «Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή της και σε χαρές να ξαναναμωθούμε». Είχε χάσει τον ένα γιο της στρατιώτης στην Μικρασιατική καταστροφή το '22 και τον άλλον αντίρτη στον εμφύλιο το '48, γι' αυτό ζούσε με την νύφη της Μαρία από τον δεύτερο γιο και τα πέντε εγγόνια της.

Σε λίγο ο μεγάλος εγγονός της νεκρής, ο Γιάννης, μας πλησιάζει όλα τα παιδιά και μας ρωτήσει αν φάγαμε καλά και μας έδωσε από ένα εικοσάρικο. Απίστευτη χαρά όλων των παιδιών για το φαγητό και το εικοσάρικο. Και ακόμα προχωρούσα την σκέψη μέσα μου: «Αν πάω και σε καμιά άλλη τέτοια κηδεία θα αγοράσω το φθινόπωρο ένα ζευγάρι λαστιχιένιες μπότες για να πατάω στα νερά και τα χιόνια χωρίς να βρέχομαι!». Κάπως έτσι σκεπτότανε και τα άλλα παιδιά. Κατά την μεταφορά της νεκρής στην εκκλησία ούτε που το καταλάβαμε εμείς τα παιδιά, γιατί και χορτάτοι ήμασταν και το εικοσάδραχμο στην τσέπη βάλαμε.

Τι περιέργα και ανακατεμένα μαζί τους συναισθήματα! «Ένα πένθος - μια χαρά» και η ζωή συνεχίζεται!

Αφιερώνω σε όλους τους παιδικούς μου φίλους με αγάπη

Πετριώτικα και άλλα...

Γράφει ο Κ. Χ. Δαλαγγέλης από την Πέτρα

■ Τον Φεβρουάριο μήνα τον λέγανε και «Κλαδευτάρη» οι παλιότεροι. Τι να κλαδέψουνε όμως τώρα στο χωριό μας; Τα αμπέλια που στο ένα χέρι μετριούνται ή τα περιβόλια που δεν υπάρχουν πια; Από την Λαμπήρη έως τα Γκρόχατα καμιά σαρανταριά περιβόλια γεμάτα μηλιές, αχλαδιές, ροδακινιές. Και από τον Μπάκακα μέχρι την Φατισόρη γεμάτο αμπέλια. Γέρασαν όμως όλα! Δεν αμπολιάζονται τα καρποφόρα για να ξαναντιέψουν και να ξανααβγάτισουν. Τώρα μόνον στις κληματαριές και καμιά περγουλιά ακούγεται το «σκρατ-σκρατ» από το κλαδοψάλιδο, ανακατεμένο με το κελάδημα του τσιόνου που βιάζεται να φέρει την άνοιξη.

■ Πέθανε στα 80 της και κηδεύτηκε στην Πέτρα στις 30-1-2002 η Γιαννούλα Σ. Κασίμη το γένος Νικολού από το Δεμάτι.

Τα θερμά συλλυπητήριά μας στα παιδιά της: Δημήτρη, Κώστα και Χρήστο και τον αδερφό της Τάσιο. Αιωνία η μνήμη της!

■ Ετήσιο μνημόσυνο για την Μαρία Δ. Παπαϊανώνου έγινε στην Πέτρα στις 9-2-2002.

■ Πρόωρα έφυγε απ' τη ζωή στα 47 του ο Γεώργιος Κ. Γκόντρας. Άφησε δυσαναπλήρωτο κενό στην οικογένειά του αλλά και στον τόπο μας. Ήταν αυτοδημιούργητος εμπειροτέχνης εργολάβος Δημ. έργων. Αρκετά ενεργός πολίτης και καλός οικογενειάρχης. Θερμά συλλυπητήρια στην γυναίκα του, τα παιδιά και τη μάνα του.

■ Από τον περασμένο μήνα έχουμε νέο Εκκλησιαστικό Συμβούλιο στον Άγιο Νικόλαο Πέτρας. Ο παπα-Ιωάννης Κασίμης, Ανάσ. Δ. Παπαζώης, Αθαν. Α. Κασίμης, Β. Χ. Σιάθης και ο Πέτρος Κ. Παπακώστας. Ευχόμαστε στους τρεις νέους καλή δύναμη για ανιδιοτελή και άσκηση δουλειά και στους τρεις αποχωρήσαντες ένα μεγάλο ευχαριστώ (Δημήτριο Κ. Παπακώστα, Νικόλαο Χ. Κασιμόπουλο και περισσότερο στον δάσκαλο Ηλία Τσιέντζιο που πάνω από 30 χρόνια πρόσφερε σαν ψάλης και επίτροπος).

■ Πέθανε στην Πέτρα (Λιάπη) η Βασίλω Γ. Παπαζώη, το γένος Ευαγ. Γαλάνη στα 77 της την 18-2-2002. Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά και τα αδελφία της.

Ο ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ

Το Δ. Σ. του Φιλοπροοδευτικού Συλλόγου των εν Ιωαννίνους Πετριωτών «Η ΠΕΤΡΑ» σας προσκαλεί στον καθιερωμένο Αποκριάτικο χορό που θα γίνει στις 9-3-2002, ημέρα Σάββατο (πρώτες Αποκριές) και από ώρα 08.00 μ.μ. στο κέντρο «ΚΕΛΑΡΙ» του κ. Χρήστου Γιαννουτσου στο Πέραμα Ιωαννίνων.

Ιστορία, ήθη και έθιμα

ΤΟ ΔΕΜΑΤΙ

Σημειώσεις Χρήστου Δ. Αγγελή

Όπως είπαμε και παραπάνω, το Δεμάτι είχε πολλά γιδοπρόβατα, επί το πλείστον γίδια, διότι δεν ήθελαν μεγάλη περιποίηση. Επειδή δεν τα τάζαν παραπάνω από ό,τι έβρισκαν μόνα τους στη βοσκή, δεν απέδιδαν πολλά πράγματα. Τα κατσίκια έπρεπε να γίνουν τραγιά, να πουληθούν, εάν ξεχείμαζαν, τον δεύτερο χρόνο (βετούλια). Τότε ψοφούσαν πολλά, εάν δεν τα κοίταζαν ιδιαίτέρως.

Γάλα δεν πουλούσαν. Το έκαναν βούτυρο και το πωλούσαν, αφού κρατούσαν και για το σπίτι όσο τους χρειαζόνταν και ανάλογα με τις χρηματικές ανάγκες. Καμιά φορά δεν κρατούσαν και καθόλου. Είχαν μόνον τη **γκίζα** και το **μπαζιοτύρι**, σκληρό και χωρίς λίπος.

Όσο για το **λάδι** τότε δεν γινόταν και πολύς λόγος. Οι πιο καλύτεροι νοικοκυραίοι είχαν τις **πλόσκες**, κάτι δοχεία από τεκεκέ που χωρούσαν ως πέντε οκάδες. Τις γιόμιζαν κάθε Σαρακοστή και πέρναγαν ως το Πάσχα. Οι φτωχοί καμιά μπουκάλα από το μπακάλικο ή και καθόλου λαδάκι οι φτωχότεροι. Την Τεσσαρακοστή είχαν κάθε πρωί το **κουρκούτι**, από αλεύρι καλαμποκίσιο ή και σταρίσιο. Έτριβαν **μπομπότα** μέσα σε ένα **κακάβι** και έτρωγαν όλοι μαζί από το κακάβι και σκορπούσαν στις δουλειές.

Ο τσιοπάνος απόλαγε τα γίδια. Αφού τάζε και τα σκυλιά, πέρναγε το σακούλι στις δύο πλάτες και ξεκίναγε χουγιάζοντας συνεχώς για τους λύκους. Το δειλινό άναβε καμιά φωτιά, ζέσταινε τη μπομπότα με τυράκι, έτρωγε, έπινε και νεράκι στο ρέμα και ήταν μια χαρά, ροδοκόκκινος και γερός.

Κρέας έτρωγαν μόνον τις μεγάλες Αποκριές. Έσφαζαν κανένα παλιό, σπανίως και κανά κατσίκι τη Λαμπρή. Οι φτωχότεροι όπως τύχαινε, μια - δυο φορές το χρόνο έτρωγαν ή και καμιά.

Άλλο επάγγελμα είχαν τότε τα **ποροξυλα**. Έκοβαν ξύλα και πήγαιναν και τα πωλούσαν στον **Πόρο**. Εκεί που βρίσκεται σήμερα το Μοναστήρι της Παναγιάς. Στην άκρη στη Λίμνη υπήρχε χάνι. Ερχόταν και τα αγόραζαν οι Νησιώτες, γέμιζαν το καίκι και πήγαιναν και τα μεταπωλούσαν στη Σκάλα, στην άλλη άκρη της λίμνης, στα Γιάννινα. Αν ήθελαν να ψωνίσουν άφηναν τα ζώα στο χάνι, πήγαιναν στα Γιάννινα και γύριζαν. Έπαιρναν τα μουλάρια και έπαιρναν το δρόμο για το γυρισμό. Βέβαια νύχτα θα έφθαναν στο σπίτι. Εάν ήταν και χειμώνας, τότε ήταν άσχημα.

Γέφυρα στο ποτάμι δεν υπήρχε, μόνο στην Τσίπιανη ήταν και ένα **καράβι**, λίγο πιο πάνω από τη συμβολή των δύο ποταμών. Εκεί ήταν ένα συρματόσχοινο (παλαμάρι), δεμένο στην μια άκρη από έναν πλάτανο και στην άλλη από άλλον πλάτανο. Η βάρκα (καράβι) είχε έναν ιστό στερεωμένον, ο οποίος περνούσε από το πάνω μέρος του καραβιού, διά να μην το παρασύρει το ρεύμα. Ο καραβοκύρης τραβούσε το συρματόσχοινο σαν να ήθελε να το μαζέψει και έτσι εκινείτο το καράβι προς τα εμπρός και έβγαινε στην άλλη άκρη. Το χειμώνα η ανησυχία στο σπίτι ήταν μεγάλη, ώσπου να γυρνούσε ο άνθρωπος που είχε πάει στα Γιάννινα. Εκεί ήταν παλαιά γέφυρα αλλά κομμένη, χαλασμένη. Εκεί ξενύχτησα και ο ίδιος μια βραδιά, διότι το ποτάμι είχε πολύ νερό και δεν περνούσε ούτε το καράβι. Είχε σημάδια ο καραβοκύρης πότε μπορούσε να περάσει και πότε όχι. Ο καραβοκύρης πληρώνονταν από το Κράτος, τούδωναν όμως και κάτι, όποιος πέρναγε. Το **γεφύρι της Τσίπιανης (Πασπαλιάρη)** ήταν μακρύτερα. Εκτός αυτού ήταν και το **Λιαπάτικο (Ριστιόρι)**, που δεν περνούσε κι αυτό πολλές φορές. Διά να πάει κανείς στα Γιάννινα τότε σκεπτόταν πολύ και αποφάσιζε. Δεν ήταν εύκολο, ήταν πρόβλημα μεγάλο.

Η καταγωγή των Δεματίων λέγεται ότι δεν ήταν γηγενείς αλλά **φερτικοί**. Λέγεται ότι ήταν Τσιάμηδες, από ένα χωριό **Καρβουνάρι**. Ήταν τεχνίτες καρβουναραίοι. Εδώ ήταν πολλά και μεγάλα δάση από πουρνάρια. Έκαναν κάρβουνα και τα πωλούσαν στα Γιάννινα. Γι' αυτό και τα γύρω χωριά μας λένε κοροϊδευτικά **Καρβούνια**.

Κατ' άλλους λέγεται ότι δεν είναι από ένα μέρος η καταγωγή μας. Λέγουν ότι κάμποσες οικογένειες είναι **Σαρακατσαναίοι**: οι Τσιολήδες και οι Στυραίοι. Οι Θυμνιαίοι είναι **Καραγκούνηδες**, οι Κουλαίοι ήταν **Κατσάνοι**... Πάντως μπορεί να συνέβαινε ή το ένα ή το άλλο ή να είμεθα και μίγμα από τα δύο.

Η φορεσιά που φορούσαν οι παλαιοί έμοιαζε και με την Τσιάμικη και με την Καραγκουνίσια, προπαντός των γυναικών. Φορούσαν **τσιρέπια** κοντά, λίγο πάνω από το κότσι, όλο κεντητά, που τα λεγαν **καρακουνίτσι**. Παραπάνω άλλη κάλτσα άσπρη ως το γόνα. Πουκάμισο άσπρο περνούσε κάτω από το γόνατο. Χαμηλά στο πίσω μέρος είχε δυο ραφές λίγο ανοιχτές, που έκλειναν με κεντίδι άσπρο με το βελόνι που τόλεγαν **τιγέλι**. Από πάνω **τσιπούνι** κοντότερο από το πουκάμισο και τη **συγκούνα** με σειράδια κόκκινα ή γαϊτάνια,

κεντιστή στις αγκώνες. Τέλος από πάνω τη **φλοκάτα**. Και αυτή κεντισμένη με γαϊτάνια, τις μασχάλες λίγο φαρδιές. Εκεί περνούσαν τα τσαπιά ή τις σκεπαρνιές ή το τσεκούρι, όταν πήγαιναν για δουλειά. Στη μέση η ζώνη υφαντή ως δέκα πόντους πλάτος, που κούμπωνε με τα **τσιπρακία**, κάτι σαν πέταλα μεγάλα ασημένια. Παραπάνω μικρότερα που κούμπωναν στο στήθος και αυτά ασημένια, τα λεγαν **κουμπποθηλιές**. Στο κεφάλι κάναν ένα κουλούρι από μαλλιά. Το δέναν πυκνά με γαϊτάνι, κρεμούσαν και διάφορες αλυσίδες γύρω και επάνω το μαντήλι, κεντισμένο και κρόσια γύρω γύρω.

Όσο για τους άνδρες η φορεσιά ήταν απλή. Στα πόδια ήταν τα **χολέβια**, αντί παντελόνι. Περνούσαν ως το μηρό και τα κρέμαγε από τη μέση με σχοινί να κρατιέται από απάνω **τσιπούνι με λαγγιόλια** και πουκάμισο πλατύ να σκεπάζει τα μπροσινά. Στο κεφάλι **φέσι** κόκκινο, όσο ήταν Τουρκοκρατία. Ύστερα το αντικατέστησε το μαύρο.

Δεν ταίριαζαν οι φορεσιές με τα γύρω χωριά και προπαντός των γυναικών. Γι' αυτό απ' ό,τι μπορούμε και βλέπουμε και απ' ό,τι λέγεται από γενεά σε γενεά, πράγματι οι παλαιοί κάτοικοι του Δεματίου είναι φερτικοί.

Για το όνομα του χωριού Δεμάτι δεν υπάρχει επίσημη εκδοχή. Δεν έχω ακούσει τίποτα. Ίσως οι πρώτοι που ήρθαν εδώ ήθελαν να είναι σύμφωνοι με ό,τι κάνουν και λένουν και είπαν τη λέξη να είμαστε δεμένοι όλοι μαζί και έμεινε «**δεμένοι**» και αργότερα «**Δεμάτι**».

Τα σπίτια - αν μπορούσαν να λέγονται σπίτια - που κατοικούσαν τότε ήταν χαμόσπιτα, σημερινά καλύβια. Από οκτώ ως δέκα μέτρα μήκος, με πλάτος τέσσερα ως πέντε μέτρα και ύψος δυο μέτρα, με ξύλα χοντρά δέντρα απάνω και πλάκα λιθαρένια. Παράθυρα ένα έως δυο το πολύ και μικρά, μισοσκόταδο μέσα. Στην κατοικία κοιμόνταν καταγής στο χώμα -αν κοιμούταν. Τίποτε άκρες από κανένα πριόνι και έστρωναν κάτω θα ήταν ευτυχείς και το μολογούσαν οι άλλοι: «μωρέ ο τάδε το 'στρωσε το σπίτι και κοιμάται πασιός».

Στο μισό καθόταν η φαμελιά και στο άλλο μισό έβαζαν τα πράματα, βόδια, μουλάρια. Βρωμούσε όλο μέσα ή έβαζαν και τα κατσίκια αν είχαν λίγα. Θυμάμαι οικογένειες που τα είχαν μαζί τους τα κατσίκια στη φωτιά που καθόταν αυτοί.

Οι **ψείρες** οι δικές τους, οι ψύλλοι και οι ψείρες των κατσικιών ήταν ο μεγαλύτερος μπελάς στον άνθρωπο. Μέρα νύχτα δεν έβλεπαν ησυχία. Ζεματούσαν τα ρούχα, ζύνοντας ο ένας τον άλλον, έφθανε μέχρι απελπισίας η κατάσταση τότε. Μετά από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο βγήκε το φάρμακο Ντι Ντι και απηλλάγη η ανθρωπότητα από τη θλιβερή αυτή μάστιγα των μικροβίων, η κατάρρα των ανθρώπων ή όπως αλλιώς να την ονομάσουμε. Δεν ήταν μόνον στο Δεμάτι. Βασάνιζε όλη την Ελλάδα, δεν ξέρω και ίσως όλη την ανθρωπότητα. Διότι, όπως θυμάμαι, στα Γιάννινα υπήρχαν **κλιβανοί** και όταν έπεφτε καμιά επιδημία, γρίπη, τύφος, παράτυφος, έπιαναν και κλιβανίζαν όλους τους χωρικούς (τα ρούχα των) που έμπαιναν στα Γιάννινα επί πολλές ημέρες. Τα ζωύφια αυτά ήταν μεταδοτικά των ασθενειών αυτών και άλλων. Δεν χρειάζονταν άλλη απόδειξη αν κλιβανίστηκε ο άνθρωπος ή όχι, διότι φαινόταν τα ρούχα του από μακριά. Τα κλιβανισμένα ήταν τσαλακωμένα πολύ. Επίσης κλιβανίζαν και τους στρατιώτες κατά αραιά διαστήματα. Εμένα ως πολίτης δεν μου έτυχε τέτοιο πράγμα αλλά ως στρατιώτης κλιβανίσθηκα δυο φορές το έτος 1930 που υπηρετούσα ως κληρωτός.

Επίσης ανανεώσεως και μεταδόσεως ήταν τα Χάνια, σημερινά πανδοχεία. Από κει διέρχονταν πολύς κόσμος και διανυκτέρευαν, για να μην πω κοιμόνταν, διότι δεν ήταν ύπνος εκείνος. Εκεί προσθέτονταν και οι **κορσοί**, άλλο ζωύφιο εκείνο, επικατάρτο. Έκανε μεγάλη φαγούρα, σήκωνε και κόκκινες φουλιάκες. Αν το μετέφερνες και στο σπίτι, αλίμονο σε όλη την οικογένεια. Δεν υπήρχε κανένα φάρμακο, μόνον το ζεμάτισμα των ρούχων.